

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

คำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานประเภทหนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาเป็นอย่างมาก ในการดำเนินคดีอาญาชั้นพนักงานสอบสวน คำรับสารภาพจะช่วยให้นักงงานสอบสวนได้ทราบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอย่างชัดเจน และนำไปสู่พยานหลักฐานตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด

ในประเทศสหรัฐอเมริกา คำรับสารภาพจะมีบทบาทต่อการดำเนินคดีของพนักงานอัยการอย่างมาก โดยจะทำให้คดีอาญาสามารถยุติลงได้ ด้วยกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพ (Plea bargaining) ซึ่งปรากฏว่า 90 % ของคดีอาญาทั้งหมดที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ยุติลงด้วยกระบวนการดังกล่าว สำหรับในประเทศไทย คำรับสารภาพจะมีส่วนช่วยในการวินิจฉัยสิ่งคดีของพนักงานอัยการได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในคดีที่พยานหลักฐานไม่ชัดเจน คำรับสารภาพย่อมจะเป็นพยานประกอบทำให้พนักงานอัยการสามารถสั่งฟ้องผู้ต้องหาได้ แต่ในบางกรณีถึงแม้ว่าผู้ต้องหาจะให้คำรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหาที่ตาม พนักงานอัยการก็ยังมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหานั้นได้ (opportunity principle) หากเห็นว่า มีเหตุอันควรไม่ฟ้องผู้ต้องหานั้น และนอกจากนี้คำรับสารภาพอาจส่งผลให้พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องผู้กระทำความผิดบางคน เพราะเขาได้รับการกันไว้เป็นพยาน

คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณาของศาล จะเป็นผลให้ศาลพิพากษาคดีนั้นไปโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีข้อหาในความผิดที่จำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลจะต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจ ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 และนอกจากนี้คำรับสารภาพยังเป็นเหตุบรรเทาโทษซึ่งทำให้ศาลมีอำนาจในการที่จะใช้ดุลพินิจลดโทษให้

แก่จำเลยได้

หลักการห้ามรับฟังพยานบอกเล่า เป็นหลักกฎหมายอันสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ได้ยอมรับและยึดถือปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน เป็นพยานบอกเล่าที่กฎหมายยกเว้นให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แต่จะต้องเป็นคำรับสารภาพที่เกิดจากความสมัครใจของผู้ต้องหา

ในประเทศสหรัฐอเมริกา คำรับสารภาพที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้นั้น จะต้องกระทำโดยสมัครใจโดยพิจารณาจากพฤติการณ์แวดล้อมต่าง ๆ เช่น เจ้าพนักงานได้บังคับ ชูเช็ญ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้ต้องหารับสารภาพหรือไม่ หากมีพฤติการณ์ดังกล่าวย่อมจะถือว่าการรับสารภาพนั้นไม่ได้เกิดจากความสมัครใจของผู้ต้องหา และจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ นอกจากนี้กรณีผู้ต้องหาไม่ได้รับการเตือนจากเจ้าพนักงานให้ทราบถึงสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฎิบัติต่อตนเอง (Priviledge against Self-incrimination) และสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากทนาย (The right to counsel) ก่อนที่เขาจะให้คำรับสารภาพ ย่อมจะทำให้คำรับสารภาพนั้น ถูกถือว่าเป็นคำรับสารภาพที่ไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ

ในประเทศอังกฤษ มีหลักว่าคำรับสารภาพที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ จะต้องกระทำโดยอิสระและสมัครใจ โดยปราศจากการชักชวน โดยการบังคับ หรือการให้สัญญาจากบุคคลผู้มีอำนาจ

สำหรับในประเทศไทย ถือหลักความสมัครใจเช่นเดียวกัน โดยกฎหมายห้ามพนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวง หรือชูเช็ญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหาเพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่กำลังกล่าวหา นั้น โดยคำรับสารภาพที่เกิดจากการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้

ก่อนเริ่มทำการสอบสวนผู้ต้องหานั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 บัญญัติให้พนักงานสอบสวนต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า ถ้อยคำที่ผู้ต้องหากล่าวานั้น อาจใช้เป็นพยานหลักฐานยื่นเขาในการพิจารณาได้ และ

ผู้ต้องหามีสิทธิที่จะไม่ให้การ หรือให้การอย่างใดก็ได้ ซึ่งหมายถึงมีสิทธิที่จะไม่ให้การ อันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองด้วย แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองดังกล่าวแต่ประการใด

นอกจากนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7 ทวิ ยังได้บัญญัติให้ผู้ต้องหามีสิทธิที่จะพบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายสองต่อสอง โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ในการแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิดังกล่าว แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ชัดเจนว่าจะต้องแจ้งสิทธินั้นให้ผู้ต้องหาทราบในเวลาใด จึงมีคำพิพากษาฎีกาที่ 3632/2535 วินิจฉัยว่าไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าการบันทึกค่าให้การผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน จะต้องให้โอกาสผู้ต้องหาปรึกษากับทนายความก่อน จึงสมบูรณ์รับฟังเป็นพยานหลักฐานยืนยันผู้ต้องหาในการพิจารณาคดีของศาลได้ ดังนั้นศาลจึงรับฟังค่าให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่ถูกกล่าวหาได้ แม้จำเลยจะไม่มีโอกาสได้ปรึกษากับทนายความก่อน

ค่าให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน เมื่อใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาของศาล จะมีข้อบกพร่องอันเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ เพราะจำเลยสามารถต่อสู้ได้โดยง่ายว่าค่ารับสารภาพนั้นเป็นค่าให้การที่ได้มาโดยมิชอบ ซึ่งจะทำให้ค่ารับสารภาพนั้นรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ หรือมีน้ำหนักแห่งความน่าเชื่อถือลดน้อยลง ทั้งนี้ เนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานอื่นใด ที่จะยืนยันให้ศาลเชื่อได้ว่าค่าให้การรับสารภาพ ในชั้นสอบสวนนั้น เกิดจากความสมัครใจของผู้ต้องหาเองอย่างแท้จริงและเป็นไปตามสัจจริง

การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบค่ารับสารภาพ เป็นวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวน โดยมีวัตถุประสงค์ในการนำผลที่ได้จากการปฏิบัติดังกล่าวมาใช้เป็นพยานหลักฐานเข้าสู่การพิจารณาของพนักงานอัยการ และในชั้นศาล สำคัญของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบค่ารับสารภาพอยู่ที่ความสมัครใจของผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุ และแสดงท่าทางรายละเอียดต่าง ๆ ในการกระทำความผิด ให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้เป็นพยานหลักฐาน ซึ่งรวมถึงการที่ผู้ต้องหาได้นำพนักงานสอบสวนไปยึดของกลาง อันเป็นวัตถุพยานที่เกี่ยวข้องกับการ

กระทำคามผิดด้วย จากการศึกษาพบว่า การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เป็นวิธีการที่ส่งผลทางด้านจิตวิทยาต่อผู้ต้องหาทำให้ไม่กล้าให้การในชั้นศาล และสามารถแก้ไขข้อบกพร่อง อันเป็นจุดอ่อนในการรับฟังคำรับสารภาพในชั้นสอบสวน เป็นพยานหลักฐานได้เป็นอย่างดี โดยผลของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ จะช่วยยืนยันให้ศาลเห็นว่าการที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนนั้น เป็นไปโดยสมัครใจและตามความสัตย์จริง เป็นผลให้คำให้การรับสารภาพดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานที่ใช้ยืนยันจำเลยที่ให้การปฏิเสธในชั้นศาลได้

แต่อย่างไรก็ตาม การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพยังมีข้อจำกัดที่สำคัญ โดยศาลถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพซึ่งไม่สามารถรับฟังประกอบคำรับสารภาพเพื่อลงโทษจำเลยในกรณีที่ไม่พยานหลักฐานอื่นใดอีกได้

นอกจากนี้ ข้อเสียที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพก็คือ การที่ไม่มีระเบียบวิธีการปฏิบัติ และปราศจากขอบเขตและการควบคุมที่ชัดเจนเหมาะสม ทำให้การปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพโดยเฉพาะในกรณีที่กระทำต่อหน้าประชาชน และสื่อมวลชน ได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมากมาย ทั้งยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินคดีอาญาของรัฐอีกด้วย

จากการศึกษาได้ข้อยุติว่า ไม่ควรยกเลิกวิธีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เพราะจะทำให้ประโยชน์ที่ได้รับจากวิธีการดังกล่าวต้องหมดไป ซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพ ในการดำเนินคดีอาญาของรัฐต้องลดลง มาตรการที่เหมาะสมก็คือ การแก้ไขปรับปรุงวิธีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ให้อยู่ภายในขอบเขตที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการจัดผลกระทบบาง ๆ ที่เกิดจากวิธีการปฏิบัติดังกล่าว โดยการกำหนดระเบียบวิธีการปฏิบัติให้มีความชัดเจนเหมาะสม

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าวมาแล้วทั้งหมด ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบวิธีการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.2.1 การแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

ควรแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นพยานต่อตนเอง และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากทนาย ดังนี้

1. เกี่ยวกับสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นพยานต่อตนเอง โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในเรื่องการสอบสวนผู้ต้องหาตามมาตรา 134 โดยบัญญัติข้อความที่ระบุว่าผู้ต้องหาสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นพยานต่อตนเองลงในมาตรา 134 ให้ชัดเจน และกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิดังกล่าวก่อนที่จะเริ่มบันทึกคำให้การของเขา โดยถือว่าการรับสารภาพหรือคำให้การใด ๆ ก็ตามของผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวนได้มาโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว เป็นคำให้การที่มีได้เกิดจากความสมัครใจและเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้

เหตุผล เนื่องจากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 ไม่ได้บัญญัติถึงสิทธิของผู้ต้องหาที่จะไม่ให้การเป็นพยานต่อตนเองไว้อย่างชัดเจนจึงอาจทำให้ผู้ต้องหาบางคนไม่ทราบว่าสิทธิดังกล่าว การที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิของเขาที่จะไม่ให้การเป็นพยานต่อตนเอง ก่อนที่จะบันทึกคำให้การของเขาก็เพื่อที่จะให้ผู้ต้องหาได้รับการคุ้มครองตามสิทธิของเขามากที่สุด และเป็นการยืนยันว่าเขาได้ให้การรับสารภาพหรือได้ให้การใด ๆ ต่อพนักงานสอบสวนด้วยความสมัครใจ เพราะเขาได้ทราบดีแล้วว่าเขามีสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นพยานต่อตนเอง หากเขาให้การรับสารภาพแสดงว่าเขาสละสิทธิดังกล่าวแล้ว คำให้การของเขาย่อมเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักใช้ยืนยันเขาในชั้นพิจารณาของศาลได้ แต่ในทางตรงข้ามหากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพหรือให้การ

ใด ๆ โดยที่พนักงานสอบสวนไม่แจ้งให้ เขาทราบก่อนว่า เขามีสิทธิที่จะไม่ให้การเป็น
 ปฏิบัติต่อตนเอง ค่าให้การของเขาในลักษณะเช่นนี้จึงถือได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่
 ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบซึ่งรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้

2. เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากทนาย แก๊ซโซเพิ่ม
 เติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) มาตรา 7 ทวิ เพิ่มเติมหลักการในกรณีที่ต้องหาเป็น
 ผู้ยากจนไม่สามารถจัดหาทนายความสำหรับตนเองได้และหากเขาต้องการ ให้พนักงาน
 สอบสวนจัดหาทนายความให้โดยผู้ต้องหาไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และให้ผู้ต้องหา
 มีสิทธิที่จะปรึกษาทนายก่อนที่พนักงานสอบสวนจะบันทึกค่าให้การของเขา

เหตุผล เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.
 2534 มาตรา 31 ได้บัญญัติให้ผู้ต้องหาคดีอาญาที่เป็นผู้ยากไร้ไม่สามารถจัดหา
 ทนายความสำหรับตนเองได้ มีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมาย
 บัญญัติ แต่เนื่องจากหลักการตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวยังไม่ได้รับการบัญญัติไว้ในประ
 มวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงอาจเกิดปัญหาในกรณีผู้ต้องหาฐานะยากจน
 ไม่สามารถจัดหาทนายความสำหรับตนเองได้ เขาย่อมจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครอง
 ตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว ดังนั้น จึงต้องกำหนดหลักการนี้ลงในประมวลกฎหมายวิธี
 พิจารณาความอาญา เพื่อให้ผู้ต้องหาคดีอาญาทุกคนได้รับความคุ้มครองในด้านสิทธิที่จะ
 ได้รับการช่วยเหลือจากทนายโดยเท่าเทียมกัน โดยรัฐจะต้องรับภาระในด้านค่าใช้จ่าย
 ง่ายสำหรับทนายความที่พนักงานสอบสวนจัดหาให้กับผู้ต้องหาในกรณีนี้ เพื่อให้เป็นไป
 ตามหลักการที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้

สำหรับกรณีที่กำหนดให้ผู้ต้องหาต้องมีสิทธิที่จะปรึกษานายได้ ก่อนที่พนักงานสอบสวนจะบันทึกคำให้การของเขานั้น เป็นการให้โอกาสผู้ต้องหาได้ ปรึกษากับทนายความของเขา เพื่อให้ทราบถึงผลดีและผลร้ายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น หากเขาได้ให้การอย่างใด ๆ ต่อพนักงานสอบสวน และหากเขาให้การรับสารภาพ ภายหลังจากที่ได้ปรึกษากับทนายความของเขาแล้ว คำรับสารภาพของเขาก็น่าจะ ได้รับความเชื่อถือมากยิ่งขึ้นว่าเป็นคำรับสารภาพที่เกิดจากความสมัครใจ

หมายเหตุ ในทางปฏิบัติหลักการนี้อาจมีอุปสรรค เนื่องจาก

1. ตามสภาพการณ์ในปัจจุบันประเทศไทยยังมีพื้นที่ หลายแห่งที่มีสภาพทุรกันดารหรือด้อยความเจริญซึ่งอาจจะไม่มีทนายประจำอยู่ในพื้นที่ ดังกล่าว ทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถจัดหาทนายให้ได้ตามที่ผู้ต้องหาต้องการ หรือกว่าจะจัดหาได้ต้องใช้เวลาอันทำให้การสอบสวนเป็นไปอย่างล่าช้า
2. อาจเกิดปัญหาทนายที่พนักงานสอบสวนจัดหาได้ ไม่ยอมให้ความร่วมมือโดยไม่รับภาระในการช่วยเหลือผู้ต้องหาดังกล่าว ดังนั้นผู้เขียน เห็นว่าเพื่อให้หลักการนี้เกิดประโยชน์แก่การบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ของรัฐได้อย่างแท้จริง ในส่วนของทนายความควรมีการปรับปรุงพัฒนาบทบาทในการ ดำเนินคดีอาญาให้ได้รับความเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจจากทุกฝ่ายมากยิ่งขึ้น

2) มาตรา 134 เพิ่มเติมหลักการกำหนดให้พนักงานสอบสวนมี หน้าที่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากทนาย (ตามมาตรา 7 ทวิ ที่เสนอให้แก้ไข) ก่อนที่จะทำการบันทึกคำให้การของเขา โดยคำรับสารภาพ หรือคำให้การใด ๆ ที่ได้มาโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวย่อมจะรับฟังเป็นพยานหลัก ฐานไม่ได้ เพราะเป็นกรณีที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เหตุผล เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ต้องหาจะได้รับการคุ้มครอง ในสิทธิตามกฎหมายที่เขาจะได้รับความช่วยเหลือจากทนายอย่างแท้จริง เพราะ หากพนักงานสอบสวนไม่แจ้งให้เขาทราบ อาจทำให้เขาให้การต่อพนักงานสอบสวน โดยไม่ทราบว่าสิทธิดังกล่าวทำให้เขาเสียเปรียบในการต่อสู้คดี

3) สำหรับในส่วนที่ว่าควรจะมีแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยกำหนดให้ทนายความมีสิทธิอยู่ร่วมด้วยในขณะทำการสอบสวนผู้ต้องหา นั้น กรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่จำเป็น เพราะหากผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะปรึกษาทนายก่อนที่พนักงานสอบสวนจะบันทึกคำให้การของเขา ก็น่าจะเป็นมาตรการที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาได้อย่างเพียงพอแล้ว เพราะหากพนักงานสอบสวนคนใดใช้วิธีการบังคับขู่เข็ญ หรือกระทำมิชอบด้วยประการอื่น ๆ ในขณะทำการสอบสวนผู้ต้องหา ย่อมจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และผู้ต้องหาที่สามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในชั้นศาลได้ และนอกจากนี้การให้ทนายอยู่ร่วมด้วยในระหว่างทำการสอบสวนก็อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนขึ้นได้ เพราะทนายบางคนอาจจะมุ่งผลในการต่อสู้คดีมากเกินไปจนไม่ให้ความสำคัญต่อภาระหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรม ดังนั้นทนายอาจเข้าแทรกแซงในขณะที่ผู้ต้องหาให้การต่อพนักงานสอบสวน ทำให้ผู้ต้องหาเกิดความสับสนจนไม่อาจให้การต่อพนักงานสอบสวนตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ ถึงแม้ว่าเรามีความประสงค์ที่จะให้การตามความสัตย์จริงมาแต่แรกก็ตาม

5.2.2 การแก้ไขปรับปรุงระเบียบวิธีการปฏิบัติ

เนื่องจากการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เป็นวิธีการที่พนักงานสอบสวนได้นำมาปฏิบัติเป็นระยะเวลาอันนานแล้ว นับตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2482 แต่ก็ปรากฏว่ากรมตำรวจยังไม่เคยกำหนดระเบียบวิธีการปฏิบัติในเรื่องนี้ให้มีความชัดเจนเหมาะสมทั้งในส่วนของการปฏิบัติ ตลอดจนในด้านการควบคุมการปฏิบัติ วิธีการดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนประเพณีการปฏิบัติของตำรวจที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาเท่านั้น ส่งผลให้เป็นวิธีการปฏิบัติที่ไม่มีมาตรฐานและประสิทธิภาพพอที่จะทำให้ได้รับความเชื่อถือเท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาวิธีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพให้เป็นมาตรการในการรวบรวมพยานหลักฐานอันมีประสิทธิภาพตลอดจนจัด

ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวให้หมดไป จึงควรแก้ไขปรับปรุงในส่วนขอระเบียบกรมตำรวจ โดยไม่จำเป็นต้องนำมาบัญญัติเป็นกฎหมาย เนื่องจากเป็นวิธีการที่มีรายละเอียดในการปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องค่อนข้างมาก และจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้เป็นวิธีการที่เหมาะสมต่อสภาพการณ์ต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาเพื่อมิให้เป็นวิธีการที่ล้าสมัย ดังนั้นการกำหนดให้เป็นระเบียบวิธีปฏิบัติจึงสะดวกต่อการแก้ไขปรับปรุงในกรณีที่มีข้อบกพร่อง

สำหรับรายละเอียดของระเบียบวิธีการปฏิบัติในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ มีดังนี้

1. การชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ควรกระทำในคดีอาญาทุกประเภทที่พนักงานสอบสวนจะต้องทำสำนวนการสอบสวน เพื่อเสนอความเห็นในทางคดีไปยังพนักงานอัยการ ยกเว้นในคดีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา และในคดีความผิดบางประเภทอื่นที่ไม่มีมูลให้ต้องนำชี้ที่เกิดเหตุ เช่น คดีความผิดฐานหมิ่นประมาทที่กระทำทางหนังสือพิมพ์ คดีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการเซ็กฯ เป็นต้น

เหตุผล เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนและผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศไม่ให้ได้รับผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงควรหลีกเลี่ยงที่จะจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพในคดีประเภทนี้ เว้นแต่จะมีความจำเป็นทางด้านการรวบรวมหลักฐานจนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น

2. ในคดีที่ผู้ต้องหาให้การภาคเสธ เช่น รับว่าฆ่าผู้อื่นแต่อ้างว่าเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำในขณะวิกลจริตกรณีนี้พนักงานสอบสวนควรจัดให้ผู้ต้องหาได้นำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำให้การด้วย

เหตุผล เพื่อเป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ ให้มากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้สามารถวินิจฉัยได้ว่าการกระทำของเขาซึ่งเห็นได้จากลักษณะอาการที่เขาได้แสดงท่าทางให้บันทึกไว้ จะทำให้เขาควรได้รับโทษหรือไม่ และเป็นโอกาสให้ผู้ต้องหาได้เสนอพยานหลักฐานในทางที่เป็นคุณแก่ตัวเขา เข้าสู่สำนวนการสอบสวนเพื่อให้พนักงานอัยการและศาลได้พิจารณา โดยละเอียด

3. การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพหรือคำให้การภาคเสธจะต้องกระทำด้วยความสมัครใจของผู้ต้องหาโดยพนักงานสอบสวนจะต้องแจ้งให้เขารายก่อนว่าเขามีสิทธิที่จะไม่กระทำการดังกล่าวก็ได้

เหตุผล เนื่องจากการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ หรือ คำให้การภาคเสธ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำให้การผู้ต้องหา ซึ่งอยู่ภายใต้ความคุ้มครองตามสิทธิของผู้ต้องหาที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง ดังนั้น การแจ้งให้ผู้ต้องหาได้ทราบถึงสิทธิของเขาก่อนจึงเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมาย และย่อมจะส่งผลให้การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของเขาได้รับความเชื่อถือว่าเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ และผลของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพดังกล่าวจะเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น

4. เมื่อผู้ต้องหาสมัครใจแล้ว ให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่เฉพาะในการนำผู้ต้องหาไปยังบริเวณสถานที่เกิดเหตุตามที่ระบุในคำให้การของเขาเท่านั้น ส่วนการชี้จุดที่เกิดเหตุ ตลอดจนการแสดงท่าทางต่าง ๆ ในการกระทำความผิด ให้เป็นเรื่องที่ผู้ต้องหาจะกระทำเองโดยอิสระและสมัครใจ และห้ามพนักงานสอบสวนกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการชี้นำผู้ต้องหา เช่น การถามนำ หรือแนะนำหรือเตือนผู้ต้องหา ในกรณีที่เข้าได้ชี้ที่เกิดเหตุหรือแสดงท่าทางในการกระทำความผิดแตกต่างไปจากที่เขาได้ให้การไว้โดยเด็ดขาด

เหตุผล เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบ
คำรับสารภาพ พนักงานสอบสวนได้กระทำไปโดยความบริสุทธิ์ยุติธรรมตามความ -
สมัครใจของผู้ต้องหาโดยแท้จริง

5. การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพทุกครั้งจะต้องดำเนินการ
การโดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้าในท้องที่นั้น และหากเป็นคดีความผิดที่
มีอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 10 ขึ้นไป จะต้องมีนาย
ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ระดับตั้งแต่ผู้กำกับการตำรวจขึ้นไป เป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินการ
และหากผู้ต้องหาต้องการให้ทนายอยู่ร่วมด้วยในขณะที่เขานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับ
สารภาพพนักงานสอบสวนก็ควรจะดำเนินการให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ต้องหา
เว้นแต่ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่สามารถจัดหาทนายให้ได้หรือทนายไม่สามารถมา
ร่วมดำเนินการได้และผู้ต้องหาสมัครใจนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพโดยไม่มี
ทนายอยู่ร่วมด้วย

เหตุผล เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบ
คำรับสารภาพของผู้ต้องหาได้กระทำด้วยความสมัครใจและเป็นไปตามความต้องการ
ของผู้ต้องหาโดยแท้จริง ซึ่งจะทำให้ผลของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ
เป็นพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

6. ในการจัดให้ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ
พนักงานสอบสวนจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงการดำเนินการในลักษณะที่เปิดเผยต่อสื่อ
มวลชนทุกประเภท

เหตุผล เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชื่อเสียงเกียรติภูมิ
และสถานะทางสังคมของผู้ต้องหาและบุคคลที่เกี่ยวข้องมิให้ต้องเสื่อมเสียไปเนื่องจาก
ภาพการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา ได้ถูกเผยแพร่ออกสู่
สาธารณชน

7. พนักงานสอบสวนควรจัดให้ผู้เสียหายและพยานในคดีอาญานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำให้การของเขาด้วย แต่ในระหว่างผู้เสียหาย, พยาน และผู้ต้องหาจะต้องไม่ให้นำชี้ที่เกิดเหตุในครั้งเดียวกัน และในขณะที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดทำการนำชี้ที่เกิดเหตุจะต้องไม่ให้บุคคลอื่นในระหว่างผู้เสียหาย, พยานและผู้ต้องหานั้นได้เห็นการนำชี้ที่เกิดเหตุดังกล่าว เช่น ห้ามผู้เสียหายและพยานอยู่ด้วยในขณะที่ผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุ เป็นต้น และให้นำหลักการตามข้อ 1.- ข้อ 6 ยกเว้นเรื่องความสมัครใจมาใช้บังคับในการนำชี้ที่เกิดเหตุของผู้เสียหายและพยานด้วย

เหตุผล เพื่อเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของคำให้การของผู้เสียหาย, พยาน และผู้ต้องหา ซึ่งหากบุคคลดังกล่าวนำชี้ที่เกิดเหตุได้สอดคล้องกัน และตรงตามคำให้การของเขา ย่อมจะทำให้คำให้การดังกล่าวมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ แต่ถ้าหากบุคคลดังกล่าวนำชี้ที่เกิดเหตุไม่สอดคล้องกัน ก็อาจเป็นพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ต้องหานั้นมิใช่ผู้กระทำผิดที่แท้จริง แต่อาจเป็นผู้อื่น ที่แอบอ้างเข้ามา เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดที่แท้จริงต้องรับโทษ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย